XX. Leto Klagenfurt (Celovec), dne 11. dezembra 1940 Št. 50.

KOROŠKI SLOVENEC

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEC“
Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26 — Tel. 13-02
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26

List za politiko, gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 10 Rpf.
Stane četrtletno: 1 RM — Rpf; celoletno: 4 RM — Rpf
Za Jugoslavijo četrtletno: Din. 25; celoletno: Din. 100

Umirajoči kapitalizem

Anglija si je v sedanji vojni postavila cilj, da gospodarsko upropasti Nemčijo in Italijo. Ta njena namera zadobiva v zadnjem času oblike, o kakršnih gotovo ni sanjal noben Angež. V gospodarski blokadi Evrope se je Angliji pridružila Amerika, pri tem pa zašla v položaj, ki nima primere v doslej poznani gospodarski zgodovini sveta. Prvotno je Anglija skušala Nemčijo obdati z železnim obročem s tem, da bi ji prekinila dobavo surovin in živil. Nemčija je ta obroč zlomila in je danes z Italijo vred gospodarica evropske celine. Anglija je nato razširila svoj načrt in skuša vso evropsko celino gospodarsko upropastiti, pri čemer se nič ne ozira na nevtralce ali svoje prejšnje zaveznike. Amerika se ji je pridružila, a očividno s posledicami blokade evropskega kontinenta ni računala. Medtem ko se v Evropi vkljub gospodarski zapori Anglije in Amerike življenje mirno razvija naprej, so se preko oceana pojavile težkoče, ki so povsem svojevrstnega značaja in same silijo k vprašanju: ali bo Amerika še dolgo zmogla nositi posledice započete gospodarske zapore?

Evropa je skupno z Anglijo največji konzument ameriške pšenice. V Zedinjenih državah in Kanadi je nakopičenih v skladiščih celih 31 milijonov ton pšenice, katera bi v tej količini zadostovala za dve leti za ves svet. Okroglo 5 milijonov ton pšenice je preostalo južni Ameriki. Kdo bo pokupil te množine? Anglija je svoj uvoz morala izžiti, Rusija ima pšenice dovolj sama, potrebe Japonske in Kitajske so neznatne. Gospodarske in finančne skrbi ameriških farmarjev so spričo takega dejstva več ko očitne. Država jim dovoljuje posojila na zaloge, delno je njihove zaloge pokupila za smešno nizke cene in vrhutega pristala na znatne davčne olajšave. — Celih 60 milijonov ton krmskega žita plesni v skladiščih. Samo Argentinija je letos pridelala 10 milijon ton koruze, od katerih ostane najmanj polovica nerazprodanih. Vlada se bavi z načrti, da pokupi preostale količine in jih uporabi namesto premoga za kurjenje strojev ali jih nameni proizvodnji špirita. S tem rešuje svoje farmarje, pa je zašla sama v hude finančne težkoče. Kot kupec argentinske koruze se ponujajo Zedinjene države, da bi se, ker so same največji producent koruze na svetu, otresle nevarnega argentinskega tekmeca. A previdni Argentiniji je ljubše, če njena koruza doma segnije. Nič drugače ko s pšenico in koruzo ni z oljnatimi sadeži, sojo, kopro, lanenim semenom.

Prevelike so v prekooceanskih deželah zaloge krmskega žita. A tudi število goveje živine in svinj postaja rekordno. V Zedinjenih državah je samo v tekočem letu preostalo 18 milijonov kg nerazprodane svinjske masti, spričo visokega koruznega pridelka se bodo nakopičene količine masti zvišale na 30 milijonov ton. Taista je zadrega v Argentiniji. Argentinija je Evropi dobavljala zmrzlo in snlajeno meso. Še leta 1938 je znašal izvoz mesa iz Argentinije, Brazilije in Urugvaja skupno 800.000 ton. Danes morajo biti južnoameriški živinorejci in mesarji veseli, če jim severna Amerika pokupi vsaj par tisoč kg mesa. Ves ostali mesni pridelek je shranjen v velikanskih hladilnikih — za koga?

Že v letih povojne gospodarske krize kapitalizma je Brazilija velike količine svojega kavnega pridelka sežigala ali zmetala v morje. Ob izbruhu sedanje vojne v Evropi so imeli brazilski plantažni posestniki najlepše upanje, da se bodo svojih zalog znebili. Svojo kavo bi prodajali za izredno nizke cene. A še tega ne morejo, ker je Evropa zanje zaprta. Evropejci so se odvadili piti kavo, Brazilija pa bo morala z ognjem uničiti celih 10 milijonov žlahtnega pridelka. Še v nobenem letu niso plantažni posestniki uničili tolikih količin!

Bombažne zaloge Zedinjenih držav se večajo od leta do leta. Letošnji pridelek cenijo na 13 milijonov zavojev. Dve tretjini bodo Amerikanci porabili sami, izvozili bodo kvečjemu 1 milijon zavojev, preostali del in zaloge minulih let pa bodo iznajdljivi ameriški trgovci in industrijalci porabili za matrace, vreče in slično robo, za katero je bilo doslej običajno manjvredno blago n. pr. juta, konjska griva i. dr. Kajti Anglija ne bo mogla pokupiti niti vsega indijskega bombaža in indijske jute. Egipt ima v žepu angleško obljubo, da prevzame vso letošnjo letino bombaža angleški otok, ne ve pa, kam s starimi zalogami. Nad 22 milijonov kg volne, pokupljene za Anglijo, se nahaja v Zedinjenih državah, v južni Ameriki pa preostajajo še stotisoči kg neprodani.

Ob teh številkah se mora vsak Evropejec vprašati, kdo je prvi, po angleški blokadi oškodovani. Nedvomno so to farmarji in plantažniki prekooceanskih dežela in finance premnogih malih državic. Zadolžitev slednjih je vsled izostanka davčnih terjatev nujna posledica zablod svetovnega velekapitalizma ki se je s svojim tokratnim poizkusom izgladovanja množic in uničevanja gospodarstev obsodil najbolj sam.

Poročila z vojnih pozorišč.

Vojna v Evropi in Afriki se nadaljuje z nezmanjšano srditostjo. Kdor je menil, da bo prihajajoča zima prinesla nekako premirje, se moti. Nemški listi so zapisali, da je „Nemčija postavila angleško zimo na glavo“, in vojna poročila nemškega in italijanskega vrhovnega poveljstva to potrjujejo.

Izvleček iz nemških vojaških poročil:

6. decembra: V noči 4. december so nemška letala metala bombe na London in Birmingham, Southampton in še nekatera druga mesta. Podnevi so bila samo na izvidnih poletih. V noči na 5. december so napadala zopet južno in srednjo Anglijo. Sestreljena so bila 3 angleška letala, 1 nemško se ni vrnilo.

7. decembra: V južnem Atlantu sta se spopadli nemška in angleška križarka, pri čemer je odnesla angleška ladja težke poškodbe. Nemška podmornica je potopila 4 trgovske parnike. Napadi na London, Birmingham in Southampton so se nadaljevali. V noči na 6. decembra sta trpela posebno London in Portsmouth. Daljnosežne baterije so obstreljevale Dover. 10 angleških in 7 nemških letal se ni vrnilo.

8. decembra: Nemška podmornica je potopila 2 parnika in druga tudi dva. Letala so napadala Bristol, podnevi pa bila na oboroženih izvidnih poletih. Angleška letala so napadala zapadnonemške kraje. 4 angleška letala so bila sestreljena, 2 nemški se nista vrnili.

9. decembra: V povračilo za angleške napade na zapadno Nemčijo so nemški bombniki v noči 9. decembra napadali London do ranega jutra in metali na mesto bombe najtežjega kalibra. Nastali so velikanski požari, ki so se v nekaterih predelih združili v pravo ognjeno morje. Angleška letala so bombardirala stanovanjske hiše v Düsseldorfu in München-Gladbachu-u.

Izvleček iz italijanskih vojaških poročil:

7. decembra: Nasprotnik je svoj pritisk na levo krilo v Albaniji v smeri proti Podgradcu ojačil, vendar se je ital. četam posrečilo nekatere postojanke spet zavzeti. Letala so bombardirala čete ter prometne naprave. Napadeni sta bili mesti Zante in Arta na grških otokih. V vzhodni Afriki so se vršili zračni spopadi in so bila sestreljena 3 nasprotna letala.

8. decembra: Grški napadi na levo krilo so bili odbiti, letala so nadaljevala z bombnimi napadi. Nasprotna letala so napadla Valono. V Afriki so se vršili zračni napadi in spopadi.

9. decembra: Na grški fronti so bili sovražni napadi zavrnjeni, italijanski izpadi pa zmagoviti. Čete so zavzele stare postojanke pri kraju Argirocastro. Sovražna letala so napadla afriška oporišča Tripolis, Gargaresc-Zanzur in Tarhuno. V vzhodni Afriki je sovražnik iz zraka napadal Galabad in somalijski Gherille, Mojale in Mega. V sev. Afriki je bila zavrnjena mehanizirana sovražna kolona.

Italijanski maršal Pietro Badoglio je odstopil in je kralj imenoval generala Cavallero za šefa generalnega štaba.

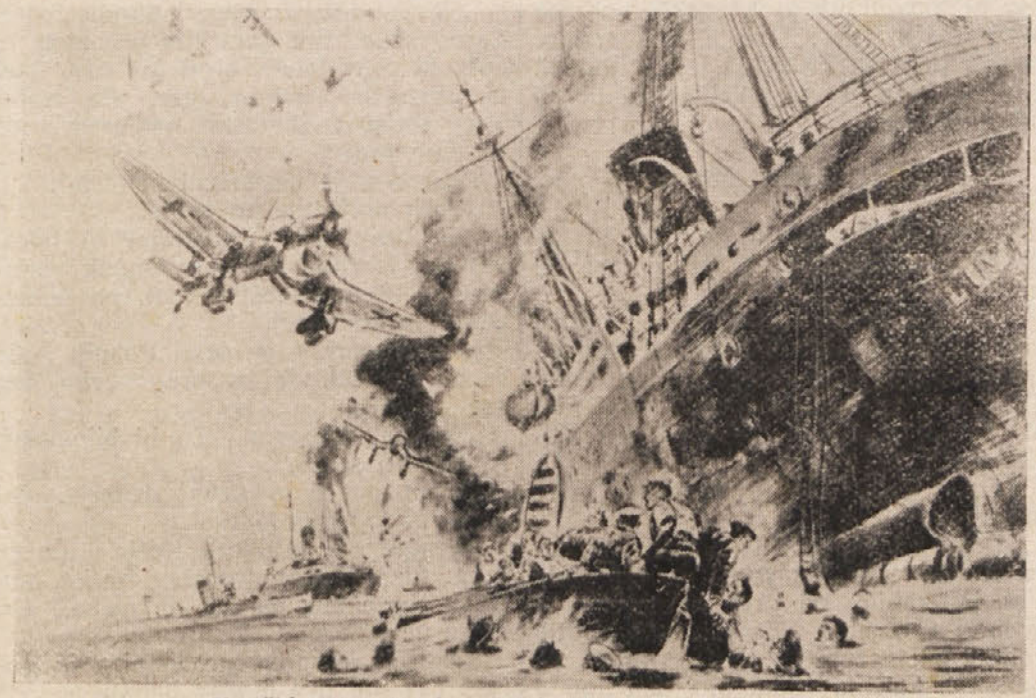

Nemški strmoglavci napadajo skupino angleških ladij.
Atlantic-Zander M.

6747 ton bomb na Anglijo.

Nemški listi priobčujejo podrobnosti o bombardiranju angleških mest. Skupno so nemška letala v novembru vrgla na London nad 3 milj. kg bomb, na Birmingham, 825.000 kg, na Southampton 567.000, na Coventry 552.000 kg, na Liverpool 376.000 kg, na Bristol 178.000 in na Plymouth 117.000 kg bomb. Visoko število zažigalnih bomb pri tem ni všteto. Angleška letala so v istem času vrgla na nemško ozemlje skupno 430.000 kg rušilnih bomb, kar je okroglo petinka nemškega števila.

Kaj namerava Anglija.

V londonskem spodnjem domu je bilo stavljeno zanimivo vprašanje: Ali ostane Anglija spričo oddaje svojih obmorskih oporišč Ameriki še neodvisna svetovna sila? Vprašanje je stavil poslanec delavske stranke in ga razložil podrobno tako, da se govori o ponovni prepustitvi angleških oporišč Zedinjenim državam in o neki tajni zvezi med Anglijo in Ameriko. Res je dejstvo, da je bil že svoječasno govor o tem, da bi se Anglija v skrajni sili združila z Ameriko in ji poverila varstvo svoje posesti. Vlada je poslancu odgovorila, da ni ne prvo in ne drugo aktualno.

Nemčija pomaga Rumuniji.

Nemčija in Rumunija sta podpisali pogodbo, glasom katere bo Nemčija nudila svojo tehnično in finančno pomoč za obnovo rumunske države. Dovolila ji bo dolgoročna posojila, dobavila ji kmetijsko orodje in stroje, sodelovala bo pri izgradnji rumunskih prometnih naprav in pri preosnovi denarnega trga. Gospodarska tržišča obeh držav bodo organizirana k medsebojni izpopolnitvi. Pogodba je veljavna deset let, v katerem času naj se rumunsko gospodarstvo nanovo organizira in okrepi.

Nemčija in Italija.

Nemški in italijanski kmetijski minister sta določila podrobne smernice meddržavnega kmetijsko-gospodarskega sodelovanja. Italijanski kmetijci se bodo odslej v večji meri usmerili na potrebe nemškega trga. Izločen bo vsak vpliv špekulacijske svetovne trgovine na meddržavno izmenjavo pridelkov. Nemčija bo pri uvozu agrarnih pridelkov iz drugih dežel postopala tako, da italijanski uvoz ne bo trpel škode pa nizkih blagovnih cenah. Končno bosta državi sodelovali v raznih specialnih kmetijskih področjih.

Nemčija in arabski svet.

Trenje med Arabci in Angleži je stara reč in nemalo krivdo zanj nosi Anglija, ki je Arabcem v začetku minule vojne za sodelovanje obljubila neodvisnost, a je svojo obljubo prelomila. Veliko je angleško prizadevanje, da se ohrani naklonjenost arabskega sveta v sedanji odločilni vojni. V minulih dne je nemška vlada po radiu podala Arabcem sledečo izjavo: „Nemčija, ki je vsikdar gojila prijateljske občutke za Arabce in želi njihov, zgodovini in naravnemu pomenu odgovarjajoči procvit in zanje primerno mesto med narodi sveta, je bila vsikdar zavzeta za stremljenje arabskih dežel, da dosežejo svobodo. Arabske dežele smejo tudi v bodoče računiti s polno nemško simpatijo, pri čemer sta si Nemčija in Italija povsem edini“.

Anglija je v Palestini ukinila svoje urade, ki naj bi zbirali arabsko vojsko, ker med Arabci ni bilo odziva.

Na Finskem volijo 19. decembra novega drž. predsednika.

Teden v besedi.

Führer je odredil, da se pokrajina „Saarpfalz der NSDAP" odslej naziva „Gau Westmark der NSDAP".

Novi proračun Zedinjenih ameriških držav bo znašal 16 milijard dolarjev in od teh sta dve tretjini namenjeni za oboroževanje.

V vseameriškem varnostnem pasu je neka angleška križarka ustavila brazilski parnik „Itape", pregledala tovornino in vzel na svoj krov 22 nemških potnikov. Kapitan ustavljene ladje je vložil oster protest.

Po poročilih ameriških listov je izdala angleška vlada za vojne svrhe samo v zadnjem novemberskem tednu nad 90 milijonov funtov, od aprila naprej pa stane vojna Anglijo 2.15 milijard funtov.

Čilenski notranji minister Labarca je bil vsled nedavnih volilnih nemirov postavljen pred sodnika.

Rumunska vlada je odredila, da preidejo vsi petrolejski vrelci v državno last.

V novembru so Londončani doživeli 100 zračnih alarmov in prebili 300 ur v zakloniščih, tako poroča nek švedski list.

Ameriški prezident Roosevelt je pregledal karibijska oporišča, katera je Ameriki odstopila Anglija.

V italijanskih Alpah je prometni minister Venturi otvoril največjo italijansko elektrarno, ki bo zamogla dajati do 500 milj. kilovatnih ur. Ko pridružijo še bližnje jezero, se bo kapaciteta elektrarne zvišala za še enkratno omenjeno višino.

Grki so tik na meji ustavili posebni vlak z italijanskimi izseljenci, ki so doslej bivali v Grčiji.

Na Črnem morju je izbruhnil hud mraz, ki je ukinil obrežno plovbo in ribolov.

V Stuttgartu so zborovali nemški inženjerji z nalogo, da skupno proučijo dosedanje kolonijalno - tehnične izkušnje in začrtajo bodoče naloge nemške tehnike v kolonijah.

V mestu Krakovu, osrčju generalne gubernije, bodo gradili posebno vladno četrt, ker primanjkujejo poslopja za upravne oblasti.

Listi poročajo o nameri Zedinjenih ameriških držav, da si izposlujejo svoboden prometni pas skozi Kanado do Alaske, ki je ameriška posest.

Za vojnega ministra v Egiptu je bil imenovan dosedanji finančni minister Hassan Sadek paša.

Iranska vlada je odredila vojaško vežbanje letnikov 1907, 1910, 1912, 1914 in 1915. Imenovani letniki bodo vpoklicani v marcu 1941.

Koncem novembra so v Ameriki našteli nad 8 milijonov brezposelnih.

Dolnje-donavski pokrajinski vodja dr. Jury se je mudil na Slovaškem in posetil naprave karpatskih Nemcev. Posetil je tudi slov. ministrskega predsednika in notranjega ministra.

Na italijansko Rivijero je spet prispelo 185 ranjenih nemških častnikov in vojakov na okrevanje.

Za dodekaneško otočje je italijanska vlada imenovala novega guvernerja v osebi generala Bastico.

Führer je minuli četrtek sprejel znanega švedskega raziskovalca in učenjaka Sven Hedina.

2 milj. rumunskih levov je izročil državni vodja ϟϟ-čet generalu Antonescu za po potresu oškodovane.

Rumunska vlada je izločila iz vojske vse Jude in jim naložila vojaško takso.

Irski vladi pripravljajo množice beguncev iz Anglije dokaj preglavic.

Iz naše države

Generalfeldmaršal v Mackensen — 91 letnik.

V petek 6. t. m. je praznoval generalfeldmaršal v. Mackensen svoj 91. rojstni dan in bil deležen velike počastitve. Njegovo ime je zaslovelo med svetovno vojno, ko je kot poveljujoči general 17. armade porazil Ruse pri Tannenbergu in leto pozneje pri Tarnovu v Galiciji prebil 300 km dolgo rusko fronto, se s svojo vojsko prebil do Sana in zavzel trdnjavo Przemisl. Nato je bil poveljnik nemške vojske na nemško-srbski fronti. Po vojni se je kmalu pridružil vstajajočemu nar. socializmu, ki časti v njem enega velikih herojev svoje domovine.

Govor ministra dr. Fricka.

V Berlinu so vodje civilnih uprav, pokrajinski vodje i. dr. pod vodstvom ministra dr. Fricka razpravljali o vojno-upravnih zadevah. Minister Frick je v uvodnem govoru dejal med drugim: „Nihče ne more povedati, kako dolgo bo ta vojna še trajala. Jasno je le, da bo, čim dalje bo vojna trajala, nemški narod tem trši in odločnejši v volji do zmage. Samo jasna nemška zmaga zamore vojno zaključiti in delovanje nemške uprave mora biti usmerjeno izključno na njo."

Drž. tajnik Esser

je imel dvoje velikih zborovanj v Celovcu. V svojem govoru je med drugim poudaril, da nemški narod noče več biti delovni suženj sveta in se noče več ukloniti oblasti zlata. Garant za to, da bo zastavljeni cilj potom vojne dosežen, je Adolf Hitler, odločilno za zmago pa je notranje zadržanje naroda. Drž. tajnik je svoj govor zaključil s pozivom k žrtvi in disciplini.

O porokah z inozemci.

Doslej je bila v veljavi odredba, da so morali inozemci, bivajoči v Nemčiji, za slučaj svoje poroke predložiti potrdilo zakonske sposobnosti (Ehefähigkeitszeugnis), katero jim je izstavila njihova država. Kdor takega potrdila ni imel, je smel prositi za dovoljenje poroke brez potrdila in ga je dobil, če je bila njegova ženitev v narodnem interesu. Kdor pa je potrdilo imel, se je lahko brez drugih formalnosti poročil. Odslej morajo dobiti inozemci ne glede na to, ali so v posesti potrdila ali ne, poročno dovoljenje višje upravne oblasti, nakar se šele smejo poročiti. Vendar pa ta odredba ne zadene inozemcev vprek, marveč samo one, ki jih pravni minister posebej označi. Tako dovoljenje si morajo nadalje oskrbeti tudi nemški državljani, ki se nameravajo poročiti v inozemstvu.

Javni razpisi blagovnih cen.

Izšla je odredba, po kateri morajo vsi trgovci z živili, cvetjem, pisarniškimi potrebščinami, oblačili, gospodinjskim blagom in z robo za telesno nego, za obdelavo zemlje in vrtov s 1. januarjem novega leta blagovne cene javno v izložbah označiti. Upravičenost cen mora biti razvidna iz pristojnih prilog.

Nove živilske nakaznice

so veljavne od 16. decembra do 12. januarja. Za to periodo je dovoljen dodatek 500 g sladkorja in 250 g stročnic in namesto 125 g kavnih nadomestil 60 g pristne kave na osebo. V naslednji periodi bo poleg kave dovoljen dodatek 125 g riža na osebo.

Prodaja čaja. V času od 20. januarja do 9. februarja bodo pristojne trgovine oddajale osebam, starim nad 18 let, po 25 g čaja namesto 125 g kavnega nadomestila. Kdor reflektira na čaj, odda svojemu trgovcu odrezek N 27 svoje živilske nakaznice vsaj do 14. decembra. Vojakom-dopustnikom izstavljajo dovoljenje za dobavo čaja uradi za prehrano v obliki posebnega žiga na dopustnici (Urlaubschein).

Jod in jodove spojine se smejo od 7. decembra naprej spet kupovati brez posebnega zdravniškega potrdila.

Kako je z izpiti iz kmetijstva?

Drž. kmečka zveza uvaja postopoma izpite, ki naj kmečkim sinovom omogočijo poset srednjih in visokih kmetijskih šol ali da jih usposobijo za dosego tako imenovanega „Neubauernschein-a". Priporočljivi so izpiti nadalje za one kmečke sinove, ki prevzemajo dedne kmetije. Izpit sme položiti, kdor je uspešno dovršil trileto kmetijsko prakso na kakem vzornem posestvu in kdor je obiskoval dveletni pouk o kmetijskem delu in enako dolgi pouk o osnovah kmetijskega gospodarstva. Učenci morajo biti stari vsaj 18 let.

Vesti iz Jugoslavije

Proslava 22 letnice kraljevine.

Praznik Zedinjenja dne 1. decembra je Jugoslavija zelo slovesno obhajala. Posebno veličastne so bile proslave v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani. Na večer drž. praznika, je ljudstvo po radiu nagovoril knez-namestnik, njegov govor je z odobravanjem sprejelo tudi inozemstvo. V Ljubljani so na predvečer nastopili slovenski fantje in dekleta na slovesni akademiji, kateri so prisostvovali tudi minister dr. Korošec, slovenski ban dr. Natlačen in škof dr. Rožman. Na praznik sam so bile dopoldan cerkvene slovesnosti, na večer pa je bil časnikarski koncert. Ljubljanski grad je bil na predvečer in večer lepo razsvetljen in je nosil blesteč napis: Čuvajmo Jugoslavijo! Tudi prireditve v ostalih slovenskih mestih in krajih so bile letos posebno svečane.

Nova ministrstva.

Vladni krogi se bavijo že dalje časa z vprašanjem ustanovitve posebnega ministrstva za prehrano, ki bi imelo nalog, da oskrbi prebivalstvo z vsemi, za življenje važnimi potrebščinami. Dalje naglašajo vladni krogi potrebo po ustanovitvi ministrstva za propagando.

Italijanski poslanik v Zagrebu.

Pretekli teden je obiskal italijanski poslanik na jugoslovanskem dvoru Mamelli Zagreb, kjer je imel razgovore z nadškofom dr. Štepincem in z banom dr. Šubašičem. Pred odhodom iz Zagreba je Mamelli dal časnikarjem tudi daljšo izjavo, v kateri je povdaril, da so politični, kulturni in gospodarski odnošaji med obema državama najboljši in da je zaradi obstoječih odnošajev razumljivo, da tako jugoslovanska kakor tudi italijanska vlada krepita prijateljske vzajemne vezi.

Voditelji Nemcev v Jugoslaviji odlikovani.

Na predlog jugoslovanskega ministrskega predsednika Cvetkoviča so bili odlikovani predstavniki nemškega Kulturbunda v Jugoslaviji in sicer: z Jugoslovansko krono 3. stopnje dr. Janko Sepp, predsednik nemškega Kulturbunda v Jugoslaviji, in Jakob Lichtenberger, načelnik mladinskega oddelka nemškega Kulturbunda. Z redom sv. Save 3. stopnje pa dr. Jakob Anwender, predsednik centralne kmetijske zadruge „Agraria" v Novem Sadu, Franz Hamm, urednik glavnega glasila nemške narodne skupine v Jugoslaviji, ter Johann Wiest, upravnik zdravstvene zadruge v Novem Sadu.

Tc in ono. — Knez namestnik Pavle je sprejel te dni v avdijenco znanega nemškega raziskovalca in učenjaka Friderika Bergiusa. — Za privatnega docenta na filozofski fakulteti v Ljubljani je bil imenovan dr. Rajko Ložar.

Podlistek

OTROCI SOLNCA

Novela.

Spisal Ivan Pregelj.

(12. nadaljevanje.)

Mlinar Jane je medtem segel še trikrat z lončkom po vode, jo mešal in pil. Potem je splezal, kakor maček oprezujoče iz mlina in legel na streho. Samo z glavo je slonel čez sleme. Gledal je s čudno nemirnimi očmi čez jez za pericami. Polagoma so se mu oči vsesale v najbližjo in je bruhal polglasno neumljive, zagonetne besede pred sebe. Očividno je učinkovala pijača. Trenutno mu je bilo, kakor da je presunljivo zažvižgalo. Vzdrgetal je, pogledal podse v tolmun, kamor je tolkla voda čez jez, in kriknil:

„Hudič, mir daj!"

Sunkoma se je pobral raz streho in utonil v mlin. Šel je od kamena do kamena in mrmral:

„Voda je močna. Le obešaj se za kolesa! Ne boš jih ustavil, ne boš jih."

Zopet je pil. Potem se je zleknil v kot in zaspal.

Kaj je videl mlinar Jane pod jezom? Koga je dolžil, da se mu obeša na kolesa? Ali so bile te tlapnje le plod njegovih možganov, ki jih je ubil alkohol? Ali je kaj doživel in je vpila vest iz njega? Spomin na davne dni, davne ljudi, ki so jih drugi davno pozabili? Ali je bil zločin za njim, ki ga ni poznal nihče, morda samo on in Bog, morda še neka Mežnarčeva Tina, katero je klical v svojih najbesnejših urah ob povodnjih in jesenskih nalivih? Mežnarčeva Tina? Ta je bila vendar planila pred štiridesetimi leti v tolmun pod jez, da je ni videl poslej nikoli nihče nič več . . .

* * *

„Gospod geometer, gospod geometer!"

Geometer Poznik se je ozrl in zagledal gospoda Koširja, ki je šel za njim.

„Ali Vas burja nosi," je sopihal krepki in obilni mož in podal geometru roko, ki jo je Poznik krepko stisnil. „Za vraga, kje tičite? Saj Vas ni več na izpregled. Ali se bojite Koširjevih?"

„Delo, delo!" se je nasmehnil geometer.

„Delo, seveda je dela dovolj," je dejal Košir. „Ampak stvar je taka, da Vas jaz rabim, pa prav nujno rabim, gospod geometer. Zaradi tistih mojih vodnih sil, razumete. To se pravi, če so sploh kakšne vodne sile tam doli v tisti tesnobi in če so izrabljive pri naših visokih vodah. Glejte, sem rekel, to bi si ogledala o priliki. Če Vam morda zdaj ni od rok? No, pa drugič, jutri, sploh, kadar bo Vam všeč."

„O priliki, gospod Košir."

„Prosim. A kam ste se namenili?"

„Prav zasebno. Tu gori v reber, k Jamcu. Fantu se je hudo poslabšalo."

„Ne bo nič ž njim. Škoda fanta. Lejte, skozi šole sem mu pomagal in zdaj bi prav lahko bival pri nas. Imel bi postrežbo, kakor gre. Pa noče. Vrag vzemi to beraško bahavost. Ali ne dam rad?"

Poznik se je nasmehnil in menil:

„Vsak podeduje po svoje."

„Kaj ste rekli? Podeduje? A tako! Seveda, iz rodu v rod. Ampak nadutost je to in bahaštvo tudi, pa še neumno in zoprno."

„Grem gori," je dejal Poznik, „če se mi posreči, da ga pregovorim, naj gre k morju."

„Seveda, k morju. To bi bilo zanj. Ampak to stane."

„Usilil mu bom nekaj denarja. Od mene ga bo morda vzel."

„Vraga!" je vzkliknil Košir. „Če je taka: tu je nekaj drobiža. Nesite mu. A ne zinite mu, da je od mene. Od mene ne bi vzel."

Razgrnil je mogočno listnico in potegnil iz nje dva močna bankovca.

„Pa če ne bo vzel?" je vprašal Poznik.

„Če jih ne bo vzel? To je Vaša skrb. Glejte sami. Jaz ne maram nič več nazaj. Zdravi! Srečno! Moram tu čez. A zaradi vodnih sil ne pozabite! Servus!"

Hitro in neprisiljeno je odšel v stransko dolinico. Kam? Poznik je nekaj časa ugibal in zamrmral: „Čudovita energija in razsodnost. Nima ne šol ne znanja. Na vodne sile ne bi bil jaz mislil nikoli. A on jih je doumel."

Cesta je začela lesti rahlo v breg. V solncu je ležala. Od bližnjega laza je dehtela pravkar pokošena arnica. Vse prek laza je valovala opojna zatohlost. Ob poti je dehtala trtavita. Pozniku se je oznojilo lice. Počasi, udobno se je vzpenjal navzgor. Ob prvem ovinku je obstal, stopil na rob ceste in pogledal v dolino.

„Glej," se je razveselil, „Rebrnikova Tildka gre za menoj." Sedel je na cestni kamen in si prižgal cigareto. Takrat ga je zagledalo dekle. Počasneje je stopila.

„Le zlahka, Tildek," je zaklical. Zasopla je obstala pred njim in tiho pozdravila.

„V trgu si bila!" je rekel in ji stopil ob stran.

„Dà," je rekla.

(Dalje sledi.)

Božično pismo vojakom.

V dobrem tednu dni bo božič med nami. Naše vasice se bodo zavile v tihi mir, duše blagih ljudi se bodo odele v praznično misel in srca bodo zadrhtela v občutku božične sreče in božičnega miru. In če bi hotel, bi rod zemlje ne mogel preko čudovitega molka speče narave v teh dneh, ko se utrne na nebu mala zvezdica in hiti na zemljo liki nebeško lep pozdrav nevidne nadnarave vsem, ki so blage volje. Tesneje se bodo strnila dobra srca in zahrepenela bodo za novo, božično ljubeznijo.

V božičnih dneh bodo misli premnogih pohitele še k sinovom, možem in očetom, ki služijo veliki domovini v sivi vojaški suknji. V duhu jih bodo družile z domovino in domačimi in jih vsaj za trenutek in dva povezale v eno, božično družino.

Sedaj pa je po naših vasicah advent. In leto in več bo advent v velikem svetu, doba borbe in pričakovanja, čas pritrgovanja in premnogega samozatajevanja. Saj čutimo vsi, naši na frontah in v vojašnicah ter mi v domovini, da stojimo pred nečim velikim in silnim in da je vse naše dosedanje življenje samo nekaka velika predpriprava na nekaj novega, še nepoznanega in nedoživetega. Med prvimi v borbi in pričakovanju, v pritrgovanju in samozatajevanju so naši vojaki. „Klicarji novega časa smo!“, tako je zapisal prijatelj-vojak s skrajnega zapada. Da! Ono veliko in silno, ki ima priti med nas, se pripravlja v žrtvi, v veliki žrtvi. Kako velika je mati v pripravljenosti največje žrtve za svojega otroka! Vzoren je zdravnik v žrtvovanju lastnega zdravja v prid trpečim bolnikom. In svet je idealizem vojakov, ki žrtvujejo svoje zdravje in življenje za svojce in domovino. Vojak biti se pravi, ljubiti svojo domovino tudi za ceno lastnega udobja, zdravja in življenja. Stari, razkrajajoči in rušeči se svet žrtve ni poznal in zato zahaja ob lastni sramoti. Novi, vstajajoči in prihajajoči svet bo v znamenju žrtve za bližnjega, za svojce, za domovino. Narodi, ki so umeli poudarjati samo svoj samoljubni in ozkosrčni „jaz!“, odhajajo z evropske in svetovne pozornice. Na njihovo mesto stopajo mlajši, idealnejši narodi, ki znajo izgovarjati odrešujočo besedico „mi!“ Po stoletjih razkrajanja in uničevanja bo Previdnost naklonila zmago mladim, idealnim in konstruktivnim ljudstvom.

Domovina zre s ponosom in umestno samozavestjo na svoje sinove v sivih vojaških suknjah. Predobro se zaveda, da so njeni vojaki božji poslanci nove, odrešilne miselnosti. Najboljši izmed dobrih so in kakor sedaj branijo veliko domovino, pripravljeni ji žrtvovati svoje najdražje, kar premorejo, tako bodo najbolj neustrašeni branilci svoje ožje domačije, obnovljene in presnovljene iz njihove velike požrtvovalnosti.

Slovenski narod proži roko v božični pozdrav svojim vojakom-junakom širom prostrane, velike domovine. Naj se božični idealizem, razlit v srcih njenih sinov-vojakov, druži s svetim navdušenjem družinske in narodne nesebičnosti domačih vrst in naj bo v plamenu izčiščene ljubezni vsemu rodu znamenje prihajajočega božičnega miru in božične sreče!

Šolske božične počitnice. — Prosvetni minister je odredil, da trajajo božične počitnice na vseh šolah od petka 20. decembra (zadnji šolski dan) do ponedeljka 6. januarja (prvi šolski dan).

Širom naše zemlje

Moja mamica.

Mamica moja, povej mi,
kaj imaš vlažne oči —
Kaj si res plakala zame
dni in noči?

Mamica moja, povej mi,
kaj imaš zguban obraz —
ali te gube izklesal
res sem le jaz?

fot. Dovjak.

Mamica moja, srebro že
imaš vpleteno v laseh —
ali si bila res zame
v vednih skrbeh?

Mamica moja udano
V križ se na poti ozre —
novo si solzo z očesa
z vzdihom otre.

Vojakovo božično pismo. — Dragi „Koroški Slovenec“! Rojakom in prijateljem pošiljam prijateljske pozdrave in božična voščila. Praznovali bomo letošnje praznike v sivi vojaški suknji, trdno prepričani, da smo mi možje in fantje pod orožjem klicarji novega časa, nosečega red in mir tudi nam. Doma smo pustili najdražje, kar imamo na tem svetu, v rokah nosimo orožje, ki prinaša nasprotniku pogubo, strah in pogin, v prsih pa tli železna volja, da hočemo tvegati in žrtvovati vse, kar bo od nas zahteval veliki čas. Kakor lučke na božičnem drevescu ali okoli jaslic bodo imena slovenskih vojakov-junakov blesteče žarela v zgodovini in narodnem spominu. Ob svojem času bo njihova žrtev obrodila bogat sad in ljudstvu, iz katerega so izšli, zagotovila lepo, mirno bodočnost. Tedaj bo resnični božič napolnil naše domove in naša srca in iz polnih src se bo glasila božična pesem: „Slava Bogu na višavah, mir ljudem, ki so blage volje!“ — Pozdravljena, domovina! — Vojak France B.

Božični pozdravi naših vojakov. — „Pošiljamo vsem cenjenim bralkam in bralcem „Koroškega Slovenca“ prisrčne pozdrave z daljnega zapada in pridružujemo pozdravom svoja iskrena božična in novoletna voščila. V duhu vsaj bomo med prazniki v ljubljeni naši domovini. — Vojaki Feliks Hribar, Florijan Kelich, Janez Kuster, Tomej Rebernik, Jože Jagouc in Janez Redl.

Nekaj o plačevanju davkov. — V listu „Deutsche Steuerzeitung“ navaja drž tajnik Reinhardt med drugim, da narodni socializem prestopke davčnih predpisov najstrožje obsoja in kaznuje. Kdor se pregreši nad svojo davčno dolžnostjo, škoduje narodu in državi in ni vreden nobenega obzira. Sodnik ga mora naglo in brezobzirno obsoditi.

Zakaj med Slovenci ni Judov? — Številčni odstotek Judov med slovenskim narodom je neznaten. Par desetin judovskih družin se nahaja v vsej Sloveniji in sicer pretežno v slovenskih mestih, na deželi imajo sicer svoje „jude“, a je to le označka za manj priljubljene arijske trgovce. Med koroškimi Slovenci se Judje menda sploh niso naselili, če izvzamemo eno samo znano primero iz večjega spodnjerožanskega kraja. Več se zamore zapisati o Judih v koroških mestih. Koroški zgodovinar Aelschker navaja v svoji razpravi, da so imeli v deželi pred 4 in 5 stoletji precej opravka z Judi. V Beljaku, Brežah, Volšperku in Celovcu so se nastanili kot menjavalci kovancev, a so kaj kmalu prišli na slab glas. Prisiljen po stanovih je cesar Maksimilijan odredil, da se morajo Judje iz Štajerske in Koroške izseliti (leta 1496), zakar so mu stanovi položili 4000 goldinarjev. Cesarjevemu vzgledu se je pridružil solnograški nadškof in je izgnal Jude iz Solnograške dežele. O Judih na Koroškem pričajo nato le še imena: Judendorf pri Beljaku in Gospej sveti, Judengasse v Celovcu i. dr. Šele za časa Jožefa II. so se začeli judovski trgovci spet seliti v deželo, mnogi med njimi so se pokrstili, a do posebnih veljav nikdar niso prišli. Slovensko ljudstvo je zrlo na judovske trgovce vedno z nekim pomilovanjem in se je njihovega vpliva otresalo z dejavnim domoljubjem, predvsem potom svojega zadružništva. Le predobro je prešla v zgodovino in ljudski spomin tista žalostna zgodba o Judu Tresoglavu za časa Miklove Zale in še danes je beseda „Jud“ označka za človeka, ki živi samo svojemu žepu in je za denar pripravljen prodati svoje prepričanje in svojo dušo.

Lobnik — Lobnik pri Železni Kapli. — Koncem novembra smo pri nas prav veselo svatovali. Poročil se je mladi posestnik Jokej Sadolšek, pd. Peruč v Lobniku. Nevesta mu je bila mlada in pridna Micka Slanovc, pd. Pečnikova v Lepenu. Po poročnem obredu so svatje prisostvovali poročni sv. maši, med katero so pevci prepevali lepe nabožne pesmi. Preč. g. dekan so mladi par prisrčno nagovorili in mu želeli obilo božjega blagoslova na novi življenjski poti. Svatovanje je bilo pri Kolarju. Namesto godbe so doprinesli k veselemu razpoloženju svatje, starešine, fantje in predvsem brhka dekleta kapelških hribov in dolin. Mladi družini želimo obilo zakonske sreče in blagoslova!

Globasnitz — Globasnica. Poročil se je Foltej Schein, Rihkov v Podjuni, z Angelo Lodrant, Feratovo v Večni vasi. Ženin je bil svoj čas eden najboljših igralcev globaškega prosvetnega društva in strumen poveljnik gasilcev, bil je tudi občinski odbornik in se udejstvoval z velikim veseljem kot načelnik domačega lovskega društva. Pred kratkim se je preselil za stalno v Sinčo ves, kjer je že dolga leta zaposlen v tamkajšnji lesni industriji. — Nekaj dni za Foltejem se je poročil tudi njegov brat Anej z Nanco Wölbl, Smetanovo v Podjuni. Obilo sreče!

Klagenfurt — Celovec. — Celovška vojašnica „Rudolfskaserne“ slavi svojo 55 letnico. Zgrajena je bila leta 1885 in imenovana po prestolonasledniku Rudolfu. Prvotno je bila namenjena deželnim brambovcem, pozneje jo je prevzel regiment v. Khevenhüller, po svetovni vojni so se v njej nastanile civilne družine, danes pa spet služi svojemu namenu. — Znani urar Mairinger je na Dunaju prišel pod avto in zadobil smrtne poškodbe.

Narviški junak general Dietl je 10. t. m. prispel v dež. mesto. Oblasti in meščanstvo so ga častno sprejele.

Koroški drobiž: V Visokih Turah so po 20 letih našli okostje poročnika Frica Bauer iz Trga. Ponesrečenca so najbrže tedaj zajeli snežni zameti in plazovi. — Ponovno se opozarja, naj se v poštne zavojčke, namenjene vojakom, nikakor ne spravljajo jestvine, ki se hitro pokvarijo. — Na Führerjevo željo bodo zgradili v Celovcu velik, moderen hotel, ki bo poseben okras glavnega mesta. — V Drobolah si je pri nakladanju drv zlomil desno nogo kolar Alojz Rogačnik. — V vasi Töchelsdorf na Zgornjem Koroškem je pokrajinski vodja-namestnik otvoril prvo šolo za gozdno gospodarstvo. Druga bo zgrajena na Štajerskem. — Pokrajinski vodja Kutschera je v Dobrli vesi otvoril otroški vrtec, ki je peta tovrstna nova zgradba na Koroškem. — V novembru je bilo v Celovcu 22 prometnih nesreč, pri katerih so našle tri osebe smrt. Policija bo v bodoče nastopala najstrožje proti krivcem.

Naše gospodarstvo

O prehrani.

Med nujne življenjske potrebščine spada hrana, brez hrane se ne da živeti; prava prehrana prija zdravju, neprava prehrana povzroča bolezni in prezgodnje umiranje . . . Zato je nauk o prehrani prevažno in tudi obsežno poglavje o splošnem zdravstvu.

Človeka primerjajo večkrat s parnim strojem; da delujeta, treba stroju kuriva, človeku hraniva. Človek je neznansko več kakor najbolj umetno sestavljen stroj, ki sam sebe gradi in veča, popravlja in obnavlja, vrh tega pa še vrši razna opravila v obliki telesnih in duševnih del.

Življenje vsakega bitja, torej tudi človeka, je v kemijskem pogledu neprestano sprejemanje potrebnih in neprestano oddajanje odvišnih ali izrabljenih snovi. Starega grškega modreca izrek: vse teče, velja dobesedno za življenje; če se menjavanje snovi ustavi ali sprejemanje ali oddajanje ali oboje iz katerega koli vzroka, je življenja konec. Sprejemanje življenjsko potrebnih snovi je hranjenje.

Poleg zraka je našemu telesu voda največja vsakdanja potrebščina za življenje. Voda je telesu potrebna v dvojnem pogledu in sicer kot sestavna in obratovalna potrebščina. Prav s tega vidika kakor vodo, razdeljujemo tudi vse druge življenjske potrebščine v dve skupini in sicer v telotvorne snovi, ki so nujne snovi našemu telesu, in silotvorne snovi, ki dajejo našemu telesu moč ali silo, da opravlja svoje življenjske posle. Med telotvorne snovi spadajo voda, razne rudnine in beljakovine. Vodo in rudnine dobiva telo v raznih oblikah in spojinah, beljakovine pa samo iz rastlinskih ali živalskih beljakovin. Za silo more človekovo telo obratovati zgolj ob telotvornih snoveh, ker more v sili preminjati ali presnavljati beljakovine v tolšče in sladkornine, ki so izrazito silotvorne snovi. A trajno to ne gre.

Iz vsakdanje izkušnje vemo, da so sladkornine — močnine žitnega zrnja, sladkor in podobne snovi — najboljše snovi, ki dajejo telesu delovno moč. Prav tako vemo, da so tolšče najbolj pripravne snovi, ki dajejo telesu toploto. Toplote in delovne moči pa je treba telesu vedno kaj, delovnemu človeku celo mnogo, zato mu najbolje prijajo hraniva s silotvornimi snovmi. Vemo tudi, da se sladkornine in tolšče v telesnem obratu nekako nadomeščajo in presnavljajo brez težav. To pa ne velja za beljakovine, ki so za življenje tudi nujno potrebne. Da je treba otroku in rastočemu človeku razmeroma več beljakovin kakor odraslemu človeku, je umljivo, enako okrevalcu, ki je prestal težko bolezen. Vedeti pa je treba, da tudi odrasel in zdrav človek ne more prebiti brez beljakovin, ker se mu ves telesni sestav stalno izrablja in sproti obnavlja. Človek v delu potrebuje mnogo več sladkornin kakor v miru, prav tako se v mrzlem vremenu troši dosti več tolšče nego v toplem času.

Naj omenimo še iz davnine znano dejstvo, da je prebava hraniva odvisna v veliki meri od živčevja in od duševnega stanja. Veselje in druga ugodna čustva pospešujejo tek in vso prebavo, žalost in podobna neugodna čustva jemljejo tek in ustavljajo prebavo.

Ko delo na polju počiva, lahko posvetimo malo več brige in skrbi našim sadnim drevesom. Skoro vsa drevesa bolehajo na pomanjkanju apna, fosforove kisline in kalija. Pognojimo zato predvsem zemljo okrog dreves z zgoraj navedenimi snovmi. Ko smo s pognojevanjem končali, napravimo takoj apneni belež, kateremu je treba pridjati 10% karbolineja, in pobelimo ž njim debla in veje. S tem bomo pomladili lubje na drevju in uničili marsikaterega škodljivca, ki se skriva v razpokah. Kajpak je treba še prej veje, če so pregoste, razredčiti. Ne pozabimo tudi hišic in krmilnic za ptičke, katerih naj bo v naših sadnih vrtovih čim več, tem bolje. Končno naj še enkrat opozorimo na naredbo iz leta 1937, glasom katere je vsak posestnik sadnih dreves obvezan, da uniči, ozi-

roma ostrani do 1. marca vsakega leta iz svojega vrta vsa stara in bolehava drevesa, ki predstavljajo za okolico nevarnost.

Podpore za kmete, poljedelske delavce in drvarje bo podeljevala država tudi še vnaprej v svrho ustanovitve lastneh stanovanj in domov, za njihovo ureditev, za pridobitev ali povečanje ali zboljšanje zemljišča pri domovih, za nabavo inventarja in mobilij, dalje za odplačilo hipotek ali dolgov, ki so nastali pri ustanavljanju domačije brez lastne krivde. Te podpore naj bi omogočile ali zagotovile trajno naselitev siromašnih delavcev. Podpore se bodo dovoljevale tudi za dograditev gospodarskih poslopij in lahko znašajo 50 odstotkov vseh stroškov ali dolgov, v posebnih slučajih pa se lahko zvišajo na 75 odstotkov. Ne smejo pa prekoračiti 3.000 mark skupne svote.

Pri menjavi konj za vprego z žrebetom ali s konjem za klanje potrebujemo takozvano „Dringlichkeitsbescheinigung". Ta listina pa v medsebojni menjavi konj za vprego ni potrebna. Pač pa je treba pri vsaki menjavi in sicer v zvezi s konjsko izkaznico (Pferdekarte) vsakega konja dati v oceno. Ne pozabimo tudi, da je za prodajo oziroma menjavo konj treba izstaviti posebne kupne listine.

Osuševanje zemljišč je pravo jesensko delo. Več je jeseni časa in tudi za sušenje je jesen in zima prava doba. Če sušimo z odprtimi jarki, ni potrebno, da vsak jarek posebej speljemo do odvodnika. Zbiralni odvajalni jarek skopljemo na najnižjem mestu, stranske sesalne jarke pa speljemo v zbiralnega. Odprti jarki so pripravni, kadar zamočvirja zemljišče površinska voda ali posamezni studenci, katere je lahko odpeljati. Posebno takrat, kadar ima zemljišče zelo malo padca — manj ko 30 cm na 100 metrov — se dobro obnesejo. Z malimi zatvornicami, ki jih napravimo v jarkih, lahko vodo poljubno dvignemo ali znižamo gladino talne vode. Važno je, da mora biti odvajalni jarek globok vsaj 60 cm in da ga je treba vsako leto očistiti. Talna voda mora biti vsaj 60 cm pod površjem, sicer travniške rastline ne bodo dobro uspevale. Odprtim jarkom prednjači cevna drenaža. Drenaža je najbolj primeren način osuševanja pri zemljiščih, ki so enakomerno zamočvirjena ter imajo dovolj velik padec. Drenaže ni treba vzdrževati in pri njej zemljišča ni treba razkosati. Cevi pa se zamašijo, ako so v bližini drevesa, katerih korenine pridejo v cevi. Večkrat pa povzročijo tudi manjši zemski usadi, da se cevi premaknejo in onemogočijo prost odtod vode. V teh primerih je treba cevi na pomanjkljivih mestih odkriti, jih temeljito osnažiti in spet položiti v pravilne vrste.

Kaj vzamem pri domači kolini namesto kolofonija? Kdor ima doma smolo bo vzel to. Nabiranje smole v gozdu je, kakor znano, prepovedano. Če smole pri hiši ni, je treba za odstranjevanje ščetin vzeti pač samo vročo, čisto vodo in ostre nože. Tako delajo velike klavnice v Št. Marksu pri Dunaju in druge.

Zmlete kosti vplivajo na kokoši, da ležejo več jajc in da ležejo jajca prej ko pri navadni piči. Kosti zdrobimo ali s pomočjo posebnega mlinčka ali pa potom trdega predmeta. Na tovrstno uporabo kosti mislimo pri letošnjih kolinah!

Zbirajte ščetine! Zbiranje svinjske ščetine za oboroževanje in za potrebe civilnega prebivalstva je danes potrebno bolj ko kdaj poprej. Zato je treba paziti, da niti najmanjše količine ščetin ne pridejo v nič. Pri zbiranju ščetin pa se držimo naslednjih navodil: raba smole pri obaranju naj se opusti; ščetine je treba shraniti oprane na zračnem prostoru, da ostanejo suhe, in ne preveč na enem kupu. Svetle ščetine je treba zbirati posebej in paziti, da se ne pomešajo s čim drugim, zlasti ne s senom in slamo.

Divji kostanj je lahko izvrstna krma za živino, če mu odvzamemo strupen snovi, ki jih vsebuje. Na Ogrskem so našli nedavno nov postopek za izločanje strupa iz divjega kostanja. Tak kostanj vsebujejo trikrat toliko redilnih snovi kot krompir in je domalega tako izdaten kakor koruza. Zaradi tega ima divji kostanj na Ogrskem razmeroma visoko ceno.

Mleko ni maščobno. — To se dogaja, četudi krave dobivajo sladko seno, otavo in krompir. Maščobnost mleka ni odvisna samo od kakovosti krme, ki jo polagamo, marveč tudi od količin, ki jih živalim dajemo. Nadalje je pogost vzrok slabega mleka nezadostna molža, mrzla hlevska tla i. dr. Umen gospodar bo pri iskanju vzrokov torej premotril vse možnosti.

Stojala za kolesa so zelo praktična in se vedno bolj uporabljajo. Če prislonimo kolo k steni ali kam drugam, lahko pade in se pri tem poškoduje. Na stojalu, ki ga vsakdo lahko sam naredi iz lesa, pa je kolo shranjeno kakor avto v garaži.

Zanimivosti iz vsega sveta.

Človek — vodeno bitje.

Iz česa je sestavljeno človeško telo? O tem nas pouči kemija, ki pravi, da tvorijo človeško telo naslednje sestavine:

1. Voda je poglavitna sestavina, okoli 70% je v telesu same vode. Ako izsušimo truplo 70 kg težkega človeka popolnoma, nam ostane komaj še 20 kg teže. Človek je zelo vodeno bitje.

2. Rudninskih snovi je približno 5% v obliki kalcijevih, litijevih in železnih spojin (soli) z ogljikovo, fosforno, solno, silicijevo, žvepleno in še katero kislino.

3. Plini v različnih, a glede teže v neznatnih množinah.

4. Beljakovinaste ali dušičaste spojine v prerazličnih oblikah dajejo telesu pratvorivo ali živo snov, ki je nosilka življenja v drobju, udih, čutilih in koži. Beljakovinastih snovi je povprečno 20 odstotkov.

5. Tolšče in sladkornine so nedušičaste spojine, sestavljene iz istih prvin v drugačnih razmerjih, njih množina je zelo različna, povprečno znaša okoli 5 odstotkov vsega telesa.

Dalmatinski ribiči so mojstri dresure. Na svetu nimajo para. Posrečilo se jim je namreč, da so zdresirali več morskih delfinov, ki jim priganjajo male užitne ribice v njihove mreže. Delfini se na še nepojasnjen način privadijo svojim gospodarjem, jih v gotovih urah pričakujejo na gotovih morskih mestih in uprav vzorno opravljajo službo priganjačev. Masten plen je tudi njihovo zasluženo plačilo.

Norveška nova zastava. — Norveška je pod Nemčijo dobila novo zastavo. Predstavlja norveškega svetnika in kralja Olafa, ki je vladal okoli leta 1000. Pokristjanil je deželo, se bojeval z Danci, se oženil s hčerko švedskega kralja in bil nazadnje premagan od Knuta Velikega. V bitki je izgubil sam tudi življenje. Sledila je nadoblast Dancev nad Norveško in v tem času je postal padli kralj junak norveškega ljudstva. Bil je proglašen za svetnika, med narodom pa je zaživel kot skrivnostni vladar, za katerega vlade bosta narodu sreča in mir.

Čuden budistični menih je umrl pred meseci v indijskem mestu Rangoonu. Pred leti ga je prevzela ideja, da mora budizem razširiti po vsem svetu. Sklenil je, da odpotuje k samemu papežu in ga spreobrne k budizmu. Začel je zbirati vernike za romanje v Rim in res zbral nad dvesto sebi sličnih gorečnikov. Hodili so peš, grede prepevali budistične pesmi in prosjačili za živež. Težave potovanja so se stopnjevale, število romarjev se je redčilo in končno je navdušeni menih ostal spet sam, a navduševal še naprej za svojo zamisel, dokler ga oblasti niso oddale v nek budistični samostan. Po njegovi smrti se je izvedelo, da je bil rodom Amerikanec in italijanskega pokolenja.

Kaspiško morje nosi svoje ime po krivici: v resnici je to morje veliko celinsko jezero. Ima pa slano vodo in po njem plavajo parniki kot po morju, na obrežju pa se nahajajo prava pristanišča. Nedavno je moskovska komisija, ki ima nalogo proučevanja Kaspiškega morja, ugotovila usodno dejstvo, da se to morje zelo hitro suši in izginja. V zadnjih letih so izredni morski predeli — površina celega jezera meri 436.000 kv. km — zarastli z bičevjem in so postali nepriljudno blato, tako da je pomorska plovba v resnici ogrožena. Do nekdanjega pristanišča Astrahana ladje sploh ne pridejo več in vedno več obmorskih oporišč postaja suha peščenina. Kaj je temu krivo? Moskovski učenjaki so dognali, da je dotok vodovja velereke Volge pičlejši in da obrežne goličave, koder so se nekoč razprostirali velikanski gozdovi, povzročajo trajno zemsko sušo. Pogozdovane pokrajine so bile naravni rezervoar vode in vlage, posekanice pa so podvržene procesu sušenja. Zato so pred leti izdali poseben zakon, ki prepoveduje izsekavanje lesa ob rekah in jezerih, Volgi pa nameravajo dobaviti novega vodovja iz bližnjih rek potom posebnega omrežja vodnih prekopov. Vprašanje ostane odprto, ali se jim bo posrečilo, da tako dohitijo naravo in njene zakone.

Želodova kava je zdrava in redilna. Posebno se je priljubila Švicarjem, kjer prodajajo pražen želod v drogerijah in lekarnah. Ljudje zbirajo želod pod drevjem, ga očistijo in razgrnejo po vročem štedilniku. Ko luščina poči, želod izluščijo in ga pražijo kakor kavo. Ker se želod nerad melje, ga stolčejo prej v možnarjih.

Prvo bombardiranje iz zraka je prišlo na misel poveljniku španske afriške armade Manuelu Barreiru, ki je pred svetovno vojno služboval v Maroku in se nahajal v boju z Marokanci. Z izvidniškim letalom je preletel maročanske postojanke, njegov spremljevalec pa je nanje metal ročne bombe. Uspeh prvega bombardiranja je bil tako učinkovit, da je Barreiro zamogel trdnjavo nato zasesti brez vsakega boja. Nasprotnik vsled iznenadenja kratkomalo ni prišel pravočasno do sape. Barreiro je nato postal učitelj na madridski vojaški akademiji, na kateri je razlagal svoje načrte zračnega bombardiranja. Njegovi načrti so našli poslušne učence in slednji so svojega mojstra kmalu celo še nadkrilili.

Par za smeh.

Dobro znamenje. — „No, Katra, kako je z zdravjem tvojega moža, je že boljši?" — „Je že kar dober. Včeraj se je prvič spet napil."

Pametno. — Mama desetletnemu Frančku: „Franček, zakaj si košaro z malim Tinčkom postavil na mizo?" — Franček: „Zato, da bi slišal, če bi padel iz košare."

Milo za drago. — V vlaku se je hotel nek gospod ponorčevati iz navzočega duhovnika. Vpraša ga: „Gospod, gotovo nam boste znali razložiti, kakšna je razlika med časom in večnostjo." — „To ni tako lahko, gospod. Če bi si vzel toliko časa, da vam to razložim, bi vi potrebovali celo večnost, da bi to razumeli."

Žid je žid. — Ladja zadene ob skalo in se začne potapljati. Na krov priteče Sara in kriči: „Abraham, ladja se potaplja." — Abraham: „Kaj se dereš? Saj ni ne tvoja in ne moja."

Zvezdoslovje na dekliški gimnaziji. — V sedmem razredu dekliške gimnazije vpraša profesor: „Gospodična Fink, povejte mi, kar veste o zvezdah in njih pomenu!" — Učenka: „Ena zvezda pomeni nadporočnika, dve zvezdi stotnika . . ."

Urednik: Dkfm. Vinko Zwitter, Klagenfurt Achatzelgasse 7. – **Založnik:** Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. — Tiskarna J. Leon sen., Klagenfurt, Domgasse 17.
Veljavna je inseratna tarifa 1.

Zahvala

Vam vsem, ki ste v težki bolezni in ob bridki izgubi našega ljubljenega očeta

Tomaža Mikula-Hanzelča

sočustvovali z nami, se zahvaljujemo za vsakovrstno pomoč in vse izraze sožalja. Zlasti se zahvaljujemo skrbljivemu zdravniku g. dr. Rajku Erlachu in žalnim gostom od daleč in blizu.

Najprisrčnejšo zahvalo pa izrekamo preč. g. dr. Josipu Ogrisu za krščanske tolažbe prežeti nagrobni govor ter slovesna pogrebna opravila in preč. gospodom Koširju, Nadragu, Kuchlingu, Miloniku, Čebulu, Zeichnu za sv. maše zadušnice ter spremstvo na zadnji poti, za kar smo dolžni zahvalo tudi preč. gospodom Ožganu in Worniku.

Vam vsem bodi Bog plačnik! Nepozabnega nam pokojnika pa priporočamo v blag spomin in pobožno molitev.

Hrib — Loče ob Baškem jezeru — Hodiše, dne 8. 12. 1940.

Žalujoča Hanzelčeva družina:
Marija Mikula, vdova in hčere,
župnik dr. **Janko Mikula,** sin.